

מולין יקדין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חז תא

חזתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

בכח התפילין מקדשים את כל החושים

החול כמו בשבת, וממילא נופל פחד ואימה על הסטרא אחרא ביום השבת.

מאור פנים בשבת מכוח הכתרים של מתן תורה ואין צורך בכתר תפילין

והנה מאור הפנים בשבת הוא מכח הכתרים שקיבלו ישראל במתן תורה כנגד נעשה ונשמע, ואחר חטא העגל ניטלו מהם וניתנו למשה, ובשבת זוכה משה רבינו למאור פנים הראשון כמו במתן תורה, והוא מחזיר את הכתרים לבני ישראל, וזהו שאומרים בנוסח התפילה 'ישמח משה במתנת חלקו', שבשבת זוכה משה רבינו לחזור לאור שהיה לו במתן תורה. וכיון שבשבת זוכים בני ישראל לכתרים שלהם ממתן תורה, לכן אין מניחים תפילין בשבת, כי התפילין הם בבחינת כתר לישראל, וכידוע יש ת"ג תיבות בתפילין, תג פירוש כתר בארמית, וכיון שזוכים לכתרים הראשונים אינם צריכים להניח תפילין.

כי הם אות וסימן לדביקות ישראל בה', ומכוח התגלות הקדושה נופל פחד ואימה על האומות.

אות השבת כמו התפילין

גם השבת נקראת תפארת, כמו שאנו מזכירים בתפילת השבת 'תפארת עטה ליום המנוחה מזמור שיר ליום השבת', כי בשבת אין מניחים תפילין, כי השבת עצמה היא אות, והיא משלימה את חושי האדם במקום התפילין, וכל מה שהתפילין מתקן בימות החול, מתקנת השבת, שאף היא קרויה אות כמו התפילין וברית המילה, ותמיד יש באדם ב' אותות, כי הברית קבועה לעולם באדם, ובשבת יש את אות השבת, ובימות החול את אות התפילין, ועל פי שנים עדים יקום דבר. וכן השבת נקראת אות כי היא מעוררת דביקות ישראל בהקב"ה, ומתגלה צלם הקדושה באדם כמו שאמרו חז"ל (ב"ר יא ב), אינו דומה מאור פניו של אדם בימות

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כח י). דרשו בגמרא (מנחות לה:): אלו תפילין שבראש. התפילין יש בהם ד' בתים, והם כנגד ארבעת החושים שבאדם, ראייה שמיעה ריח ודיבור, והבית הנוסף בתפילין של יד הוא כנגד חוש המישוש, ובכוח התפילין יש ביכולת האדם לקדש את כל חושיו לעבודת הבורא. ומצינו שהתפילין נקראים 'תפארת', לשון פאר, כמו שנאמר בהם (יחזקאל כד יז) 'פארך חבוש עליך', כי על ידי שהאדם מקדש את כל חושיו זוכה לבוא למדת תפארת המורה על השלימות, והיא מידתו של יעקב אבינו ע"ה הכלול מיראה ואהבה.

כיון שהתפילין מקדשות את כל כוחות האדם לפיכך סגולת התפילין שהם מגלים את צלם הקדושה על היהודי המניח אותם, ובזכותם שורה השכינה על היהודי בלי מחיצה, שזה דבר הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ועל שם כן נקראו התפילין אות,

מילתא דפליאה

יש להודות לה' שנטע צדיקים בדור

בכלל ובפרט, ובודאי גם לאחר פטירתו עודנו עומד ומשמש ללמד זכות על בני ישראל, כמו שכתב בנו בספר תולדות יצחק בן לוי (ויהי ד"ה יגוע) ששמע מאביו כי הצדיק המלמד זכות על כלל ישראל בחייו, זוכה למדרגה זאת גם בעלמא דקשוט להמליץ טובה על ישראל, כי צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא (ברכות סד.), וכמנהגם כאן למטה כן נוהגים גם למעלה בשמים. ועוד מקובל בשם צדיקים שכשנסתלק הרה"ק מברדיטשוב לבית עולמו התעלתה נשמתו למדרגת מלאך שרף ונהיה מנושאי המרכבה. וזהו שאנו אומרים בפיוט 'ויורש יליצו בעדנו חיות אש' היינו הצדיקים שהתעלו למדרגת שרפי מעלה.

וכן כתב בדעת משה להרה"ק רבי משה מקוונץ ע"ה (בשלח ד"ה או יאמר ויהי) שיש להודות לה' יתברך שברא צדיקים בעולמו, וזהו שכתוב (תהלים קא) 'הודו לה' כי טוב' שיש להודות לה' שברא בעולמו את הצדיק הקרוי 'טוב', 'כי לעולם חסדו', שרצה הקב"ה להמשיך חסדו וטובו בעולם, ולשם כך ברא את הצדיק שבזכותו יהיה נשפע חסד לעולם.

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך וגו' (כו יא). חובתו של כל יהודי זכות גדולה היא לו לשמוח ולהודות בכל לב על שזיכה אותנו ה' ושתל צדיקים בכל הדורות, כמו שמובא בתפארת שלמה (ד"ה א"י ושמחת) על הפסוק ושמחת בכל הטוב, שהצדיק נקרא 'טוב' כמו שכתוב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, ובזה יש לנו לשמוח שנתן לנו ה' צדיקים שבכוחם מתקיים העולם כמו שכתוב (משלי י כה) 'וצדיק יסוד עולם'. וזהו שתקנו חז"ל (ברכות נח.) לברך בראיית חכמי ישראל 'שחלק מחמתו ליראיו', שיש לנו להודות ולשבח לה' על הצדיקים חכמי ישראל שנטע בקרבנו. וכבר היה מעשה בהרה"ק החוזה מלובלין ע"ה שהיה חי ט"ז שנה בימי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה בעל הקדושת לוי, ובכל יום ויום היה לו זמן קבוע ומיוחד להודות ולשבח לפני ה' ששלח נשמה גדולה ונשגבה כנשמת הרב מברדיטשוב ע"ה להאיר בה את העולם.

והרבה הפליגו צדיקי הדורות בגודל מעלת הרה"ק הקדושת לוי ע"ה, אשר כל ימיו היה מרבה להמליץ אך טוב וחסד על ישראל

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כלל ישראל בזכות הצדיקים - והצדיקים בזכות ישראל

המקושר לצדיק חשוב כעומד לפני ה'

עוד מעלה גדולה בהתקשרות לצדיקים, שעל ידיה נחשב האדם כמי שעומד תמיד לפני ה' יתברך, כידוע דברי הירושלמי (שבת פ"א ה"ב) 'כל האומר שמועה בשם צדיק יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו', נמצא שהמתקשר לצדיק הרי כעומד לפניו, והרי הצדיק עומד במחשבתו תמיד לפני ה' יתברך, וכיון שהוא כעומד לפני ה' יתברך אין שורה בו שום שכחה מאיתו יתברך, כמו שיש לרמז בדברי המשנה (פאה פ"ו מ"ד) שהשוכח מן התבואה 'שלפניו' אין זה חשוב שכחה, ופירש הרה"ק מהר"ש **מבעלזא ע"ה** שהצדיק העומד לפניו יתברך אין שייך בו שכחה, כי תמיד עומד הוא להיזכר ביחוד ה'. והמקושר לצדיק זוכה מכוחו להיות ניצב תמיד לפני ה'.

המקושר ברבו דבוק בה' גם בביתו

והנה לא זו בלבד להיות האדם קרוב אל הצדיק, הרי הוא מקושר אליו ומקבל מכוחו שפע קודש, אלא גם להיות האדם בביתו עליו להוסיף ולהתקשר אל רבו, לבל תיפסק ממנו ההשפעה מעם רבו, וכמו שפירש הרמ"מ **מקושוב ע"ה** בספרו **אהבת שלום** (ואתחנן ד"ה לך אמור) על הפסוק (לעיל ה' כז-כח) 'לך אמור להם שובו לכם לאוהליכם, ואתה פה עמוד עמדי', שזה עצמו נכלל בצווי לומר לבני ישראל, שגם בשובם לאהליהם יתנו אל ליבם שמשה רבינו עודנו עומד לפני ה', ואינו מפסיק כל עיקר מעבודתו, ואם יתקשרו ברבם בהיותם רחוקים ממנו, יזכו גם אז להיות נזכרים לטובה לפני ה' בכל דרכיהם.

ובודאי שדברים אלו נוהגים בכל הדורות, שהרי אתפשטותא דמשה בכל דרא, כדאיתא בתיקוני זוהר (תקון ס"ט קיא: קיב): דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה וכו', ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא, עד שתין רבוא, לאשלמא לכלהו מפגימו דלהון. [שעתיד כל זה להתחדש על ידי משה בסוף הימים בדור האחרון וכו', והתפשטותו היא בכל דור ודור, בכל צדיק וחכם המתעסק בתורה, עד ששים ריבוא, להשלים את כולם מהפגמים שלהם].

כפי ההתקרבות אל הצדיק כן זוכה לקבל ממנו

והנה כשמבקשים למלא כלי משקה מצינור, צריך להניח כלי קיבול קרוב לצינור, ואם יתרחק הכלי מן הצינור לא יוכל לקבל מאתו, כעין זה פירש הרה"ק **רבי שלום מבעלזא ע"ה** את אופן קבלת ההשפעה מהצדיק, כפי התקרבות האדם אל הצדיק להתקשר ולהידבק בו, כך זוכה לקבל מאיתו שפע קדושה וברכה, וצריך להיזהר לא להתרחק מהצדיק כדי שלא תלך ההשפעה לאיבוד. וכך כתב בתפארת **שלמה** (יתרו ד"ה אני) בשם הרה"ק **רבי משה ליב מסאסוב ע"ה**, על הכתוב (בראשית מד יז) 'האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד', כי כאשר דרך הגביע שהוא כלי המקבל צריך להיות עומד למטה מכלי הנשפך ממנו לתוכו, כי אם הוא עומד למעלה איננו יכול לשפוך בתוכו, כן התלמיד צריך להיות שפל בדעתו נגד הרב המשפיע לו ואז יהיה ראוי לקבל ממנו.

ובזה ביאר הרה"ק מסאסוב (ליקוטי רמ"ל מקץ): 'מאוד מאוד הוי שפל רוח' (אבות פ"ד מ"ד), כי אם ירצה האדם להריק מכלי אל כלי, אזי זה הכלי שהוא משפיע ומוריק צריך להיות למעלה והכלי שמקבל צריך להיות למטה, לכן אמר 'מאוד מאוד הוי שפל רוח', כדי שתוכל לקבל מכל אדם איזה מדה טובה, וזה 'האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד', היינו שיוכל לעשות את עצמו כלי המקבל כמו הגביע שיכול לקבל כל דבר, כן אתה תוכל לקבל מכל אדם מדות טובות ותוכחות, 'הוא יהיה לי עבד', 'אתם עלו לשלום אל אביכם', היינו לה' יתברך.

כפי מוראו מרבו כן זוכה לקבל ממנו

מכל מקום יזהר התלמיד שלא להתקרב יתר על המידה אל רבו, ואדרבה כפי המורא מפניו כן יזכה לקבל ממנו, כמו שאמר הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב ע"ה** בביאור דברי חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) מורא רבך כמורא שמים, שיש ללמוד דרכי מורא רבך מצבא השמים, כי הלבנה מקבלת את אורה מן החמה, אבל בהתקרבה אל החמה אין אורה חזק כמו בזמן שהיא מתרחקת ממנה, וזה לאות גם לענין התלמיד והרב, ככל שיירא התלמיד מרבו ולא יתקרב אליו יותר מדי, כן יזכה לקבל ממנו שפע טוב.

ובאת אל הכהן וגו' הגדתי היום לה' אלקיך (כ"ג). כל עבודת ה' של האדם היא מכוח הצדיק המשפיע על כל הקרובים אליו, ומאידך גיסא כל מדרגות הצדיק באות מכוח כלל ישראל, ובה פירש **בדברי יחזקאל** (ד"ה ובאת) דברי הכתוב **ובאת אל הכהן וגו' ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך וגו'**, ולא כתוב 'הגדתי היום לה' אלוהי', כי זהו עצם הגדת איש ישראל לכהן, כל מה שזכיתי להבאת ביכורים הוא מכוח ה' אלקיך, מחמת שייחד ה' אלקותו עליך, וכל עבודתי היא רק מכוח ה' אלקיך. אכן בהמשך כתוב **ולקח הכהן וגו' לפני מזבח ה' אלקיך**, כי הכהן בעצמו מייחס את הגדולה והכבוד דוקא לכלל ישראל, וזהו שהכהן אומר **ה' אלקיך**, כל כוחו של הכהן הוא מכלל ישראל שייחד ה' שמו עליהם.

כח הצדיק בא מהמאמינים בו

עד כמה שמתחזקים להאמין בכוחו של הצדיק, כך מתחזק כוחו להשפיע רוב טובה על הדבקים בו, כי כל כח הצדיק בא על ידי תלמידיו המאמינים בו, כמו שאמר הרה"ק **ר' יצחק מווארקא ע"ה** פירוש הכתוב (שמות יח כא) 'ואתה תחזה מכל העם', כי מה שהצדיק רואה ברוח הקודש, הוא רק על ידי 'כל העם', על ידי שמתקבצים אצלו תלמידים וחסידים.

כפי הידיעה שאין לו השגה ברבו כך מקבל מכוחו

והנה אמרו חז"ל (מו"ק יז). אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (מלאכי ב' ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא', אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו. והקשה הרה"ק **ר' זושא מאניפולי ע"ה**, שהרי לאדם פשוט אין כל השגה במלאך, ואם כן לא יוכל להשיג אם הרב דומה למלאך אם לאו. תירץ הרה"ק, זו אכן כוונת הגמרא, שאם האדם מבין שרבו דומה למלאך ואין לו בו שום השגה, אזי יכול הוא ללמוד מפי הרב ולקבל ממנו תורה, אבל כל זמן שאין התלמיד מתבטל בפני רבו כמו בפני מלאך, אינו יכול ללמוד מרבו ולקבל תורה מפיו.

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה'

על סדר פרקי אבות

החיות שבהנאות עולם הזה והפכם

תאכל בשר, אך מסייגת התורה ואומרת 'אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו', וביאר הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה שבא ללמד שיש לאכול כמו דרכו של הצבי, שאמרו כי גם כאשר הוא ישן עינו אחת פקוחה לשמור שלא יבוא אי מי להזיקו, וכך האוכל יש לו להשאיר עין אחת פקוחה לשמור שלא ימשך אחר תאוותו, שלא יבוא לידי כך ששקוע כולו בתאוותיו ומשם הדרך קצרה להתרחק בעבודת ה'.

ברכות הנהנין נתקנו כדי שלא ימשך אחר הגשמיות שבמאכל

האכילה היא דבר העומד בין הקדושה וחלילה ההיפך, יתכן שני בני אדם תמימי דרך ויראי ה' הנוטלים מאכל אחד ושניהם יודעים מי הוא המקיים ומחייב את המאכל ומי הזן את העולם, אולם הבדל שונה ומהותי יש בהם, האחד מברך כדי שיוכל לאכול, והשני אוכל כדי שיוכל לברך. שלכך נתקנה הברכה להעלות את המאכל לקדושה כמו שכתוב (תהלים מ ט) 'לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי' שכל מטרת אכילתו היא למען התורה ונמצא שהתורה עצמה היא השורה בתוך מעיו, וזה נעשה על ידי שאוכל למען הברכה, כמו שביאר האריז"ל (שער המצות פר' עקב אות קכח): ודע כי צריך האדם להיזהר בתכלית בברכות הנהנין כי גוף האדם נהנה מהן ומתקדש בברכות אלו וכמו שכתוב 'ותורתך בתוך מעי' וגורם שפע עליון באדם.

וכתב בליקוטי (אורח נטילת ידים לסעודה ובציצית הפת הלכה ו צה): ועל כן אנו מזהרין שיהיה כל אכילתנו על פי התורה, כמו שכתוב, 'ותורתך בתוך מעי' וכמו שפרש רש"י שם, כל מאכלי על פיך. כי אנו צריכין לאכל כל המאכלים בקדשה על פי התורה ולברך על כל דבר תחילה וסוף כדי שנזכה על ידי האכילה לקבל חיות שהוא שכל דקדושה. שעיקר השכל הוא חכמות התורה הקדושה שעיקרה הוא הלימוד המביא לידי מעשה לידי קיום התורה לנצח וכו'. ועל כן עיקר האכילה צריך להיות לחם ומלח כנ"ל, כי שורשם נמשכים מלימוד הקדוש הזה ובו כלולים כל הלימודים שבעולם שהם בחינת כל טעמי הפרות והמאכלים שבעולם.

שבעולם עומדים להכרעה האם יעשו לשם שמים ואז יקבלו חיות, או שינהגו בהם בני האדם כבהמות למלא גופם ותאוותם ואז יחתכו את דינם למיתה וכיליון, ולא רק שאין הם נעשים רוחניים עוד מהפכים את האדם ומדרדרים אותו מדחי אל דחי. לכן אנחנו רואים עד כמה הזהירו צדיקי הדורות לעמוד על המשמר שלא ליפול במכמורות התאוות. ואין הדבר אמור למשוך ידיו ולא לקיים את גופו במאכל ומשתה ושינה וכיוצא בזה, אלא להיפך, לעשותם באופן הראוי בקדושה לשם שמים, ואז יקבלו הדברים הגשמיים את חיותם ונעשים רוחניים, ובכך מעלה כל הדברים לשורשם, שהרי לשם כך נבראו כל ענייני העולם הזה, כדי לקדם אותם ולגלות בתוכם את חיות ה' המחייב אותם, שבלא חיות ה' היו בטלין ומבוטלין, רק שהחיות אכן נמצאת בתוכם להחיותם, אך מכוסה ומוסתרת היא.

כך רוצה הקדוש ברוך הוא שתהיה הקדושה נסתרת, וגילו לנו רבותינו שרצונו יתברך בזה, כדי שהאדם שנשלח לעולם לקדש את גופו ואיתו את כל העולם, הוא שיגלה בהם את הקדושה בכך שמשתמש בהם לצרכי גבוה, ונמצא מברר את האוכל מתוך הפסולת, האוכל היא חיות ה' שבדבר, והפסולת היא העטיפה המכסה בתאוות וחשקים נפסדים, ובזה מקדש את כל הבריאה ומגלה בה את חיות ה', נמצא שבמעשיו גורם שיבוא העולם לתכליתו שבשבילה נברא. ורבות מובא ומבואר עניין זה בספרי הקודש ובפרט בדברי גדולי החסידות, הבעל שם טוב ע"ה וממשיכי דרכו.

הזהירות בשעת האכילה לפקוח עין לרוחניות שבדבר

וכך נרמזו הדברים בפסוק (דברים יב כב) 'אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו', והמדובר שם כשאדם רחוק מבית המקדש ואינו יכול לאכול בשר קודש, הותר לו בשר תאווה, כמו שנאמר (שם פסוק כ) 'כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דיבר לך ואמרת אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר, בכל אות נפשך

שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ עַל שְׁלַחַן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דְּבַר תּוֹרָה, כְּאִלּוּ אֶכְלוּ מִזִּבְחֵי מִתִּים (פ"ג, מ"ג). כל ענייני עולם הזה אין להם קיום וחיות בפני עצמם ורק כאשר הם טפלים לחלק הרוחני שבאדם שמסייעים לו לעסוק בתורה ולקיים מצוות ומעשים טובים, אז מקבלים הם את חיותם מהתורה. ואחר כונת הלב הן הן הדברים, אם מתכוון האדם במעשיו הגשמיים שיהיו נעשים לשם שמים, בבחינת 'בכל דרכיך דעהו', להיות כוונתו בכל דרכיו הגשמיות לתכלית עבודת הבורא, הרי הוא זוכה לקרב הדברים לשורשם הרוחני, אבל אם אין כוונתו אלא לצורך ולהנאתו הרי הוא משפיל את הגשמיות ומונע ממנה את האפשרות להגיע לתכלית האמיתית.

ועל כך נסובים דברי המשנה וכמו שפירש החסיד יעב"ץ ע"ה בביאור למשנתנו 'שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים', שכל הדברים הגשמיים אין להם קיום בזכות עצמם, וכל בריאתם היא כדי לסייע לאדם להתקרב על ידיהם לעבודת ה', ולפיכך העוסק בתורה על שולחנו וכוונתו באכילה לסייע להגיע אל התורה, הרי הוא נותן קיום וחיות למאכליו הגשמיים כי הם נעשים טפלים לתורה הנצחית, אבל אם אינו אומר דברי תורה על שולחנו הרי אין שום חיות למאכליו וכאילו הם כבר מתים, ולכן 'כאילו אכלו מזבחי מתים' כמו מת שאין לו טעם באוכל ובמנעמי העולם, כך מי שלא מנהיג מעשיו לצורך התורה, נמצא שהוא נהנה מדבר שאין לו חיות והנאה, שמכיון שעומדים המאכלים להיפסד מחמת שאין להם חיות רוחנית חשובים הם כאילו כבר נפסדו.

וזהו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ז) אם אין תורה אין קמח, שמאכליהם של מי שאינו עוסק בתורה חשוב כמי שאינו נמצא, והוא נידון על שם סופו שעומד להפסד, אבל אין הכוונה כפשוטו שהרי מוצאים אנו עמי הארץ שיש להם מזונות בריווח, אלא הפירוש הוא כנ"ל שכל מאכליהם כאילו הם מתים ואינם במציאות (יעב"ץ).

תכלית עניני העולם כדי שהאדם יגלה בהם את הקדושה הטמונה בהם
הכלל היוצא מהדברים, כי כל ההנאות

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

